

Мр ГРОЗДАНА КОМАДИНИЋ

СВАДБЕНА ЛЕКСИКА ДРАГАЧЕВА

Мр ГРОЗДАНА КОМАДИНИЋ
УУ 32000 Чачак
Пигова 11

УДК 801.3(497.11)1.

УВОД

Лексички фонд везан за свадбене обреде и обичаје у Драгачеву, крају са веома богатом и аутохтоном свадбеном традицијом, до сада није посебно истраживан. Свадбени обичаји, са етнолошке стране, у литератури су прилично осветљени. Међутим, до сада нико се није посебно бавио обрадом свадбене лексике ни у једном крају наше земље, а та лексика, заједно са губљењем разних свадбених обичаја, нестаје. Нека овај прилог подстакне и друге на овакве подухвате.

Грађа за овај рад узимана је из етнографске литературе, записа са споменика, експоната из музеја и галерија, а највише из аутентичних казивања људи из Драгачева, уз ауторова знања свадбених обреда. Целокупан рад на сакупљању и обради свадбене лексике причињавали су ми пријатну обавезу, јер се свадба сматра као

симбол заснивања нове породице, од искона најлепши догађај у животу сваког човека; зато јој се и придаје велики значај. Сваки крај, свака породица, желе да тај чин обоје на свој начин.

У Драгачеву још увек живе многи свадбени обичаји. Они су именовани богатом лексиком, која сведочи о начину живљења, схватањима, обредима, веровањима и заблудама људи овог краја. Многи, већ потиснути, обичаји, из жеље за очувањем идентитета, враћања вредности неправедно погаженим знамењима народа овог краја, полако се обнављају, тако да је сада тешко направити строгу границу дијакроније свадбених обреда и обичаја, па и лексике која их прати.

Географски положај Драгачева условљава особености говора, народног фолклора и уопште народних обичаја људи овог краја.

За тумачење свадбене лексике Драгачева обухваћена је следећа грађа: момковање и девовање, гледање (бегенисање), обећање (обрекавање), наводацисање (сочење), „питање“, гледање дома, прошење, ванбрачно живљење, веридба (капарисање девојке давање пара), спремање рува, спремање дарова, спремање свадбе, терање рува, позивање сватова, кићење чутуре, кићење куће, крађа девојке, мушка и женска свадба, полазак за девојку, гађање јабучке, улазак сватова у двориште, песме сватовске и свадбарске, свадбарски ручак, церемонијал за време ручка (кићење сватова, скупљање „бјелила“ на кутлачу, приказивање дарова, прилога, здравице, извођење младе, једење попаре, патпевавање свадбара и сватова), музика (врсте инструмената), игре (врсте кола), народне сватовске песме, ломљење пријатељског колача, крађа младиних ствари, одвођење младе, опроштај од рода и дома, зауствљање на води, венчање у цркви (испит, обред свете тајне брака, молитве, савети за благоугодно и часно живљење), долазак сватова са младом у младожењин дом (церемонијали: бацање сита, наконче, пожаривање свкрве, гашење прочевља), гозба, прилози и весеље, сватовске песме и здравице, аминовање војвода, свођење младе (разна гатања, обреди), младино поштење, младица свадба, домаћинова свадба, првине, подље, скидање младовања, повратак.

Поред свадбене лексике, обраћена је лексика других делатности које се укључују у свадбени церемонијал. Ткачка лексика је тесно повезана са свадбеном, али овде није обухваћена, пошто је већ обрађена и објављена.¹

Речник свадбене терминологије урађен је са потребним лексиколошким објашњењима.

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА О ГОВОРУ ДРАГАЧЕВА

Да би се схватиле неке фонетске и морфолошке особености, а посебно дублети код неких лексема (девер—Бевер, девојка—Бевојка), настали различитом заменом старог гласа јат, даћемо неке од особености говора Драгачева.

Говор Драгачева, данас, представља слободну мешавину екавског и ијекавског (јекавског) изговора, што је разумљиво с обзиром на порекло становништва, које се доселило из крајева са ијекавским рефлексом старог гласа јат. У новије време, због утицаја школе, штампe, радија и телевизије, јекавизам је знатно нарушен и може се очекивати да ће ускоро бити говорни анахронизам.

Драгачево се налази на граници између екавског (шумадијско-војвођански говори) и јекавског подручја (источнохерцеговачки говори) и има изоглоса које неутралишу границу између ова два говора.

Значи, говор Драгачева, поред затечене супстратске базе, има и два адстратска слоја говора. Први је источнохерцеговачки, који је дошао у току метанастазичких кретања током XVIII и XIX века. Други је шумадијско-војвођанског типа, присутан у новије време.

ТЕХНИЧКЕ СКРАБЕНИЦЕ

- акц. — акценат
- аугм. — аугментатив
- бр. — број
- в. — види
- г. — година
- ген. — генитив
- гл. — глагол, глаголски
- грч. — грчки
- дем. — деминутив
- др. — друго
- ек. — екавски
- ж. — женски род
- зам. — заменица
- зб. им. — збирна именица
- им. — именица
- л. — лице

м. — мушки род
нар. пес. — народна песма
нар. коло — народно коло
несвр. — несвршен глагол
непрел. — непрелазни глагол
непр. — непроменљив
ном. — номинатив
пеј. — пејоратив
през. — презент
прид. — придев
прил. — прилог
с. — средњи род
сврш. — свршен
фиг. — фигуративно, у пренесеном значењу
хип. — хипокористик

ЛЕКСИКОН

- аба**, -бе ж. вушена тканина за одело, израђена у домаћој радиности, сукно
– Венчо сам се у одјелу од абе.
- абација**, -е кројач који израђује одело од абе, сукна, данас онај који украшава одело гајганима и бућмом
– Једини абација у Драгачеву је данас Светолик Пајић.
- абацијски**, -а, -о који се односи на абацијски занат
– Рјетко ко данас зна да сашије абацијско одјело.
- аљина**, -е ж. хаљина
– Моја баба удала се у полунамучној, везеној аљини.
- аљинке**, -и ж. пл. руво, спрема за удају
– Још док је била у колијевци, почели смо да јој спремамо вунене аљинке.
- аминовати**, - пујем несврш. оглашавати се на свадби (поводом здравица, приказивања дарова, младиног поштешња и др.)
– Дође пријатељ, пријатељу и дође најбољег љељена, Бога, молим амин, намин!
- антерија**, -је ж. врста горње мушке одеће са рукавима, која се украшава гајганима
- антерица**, -е ж. дем. од антерија
– Оћу да сашијем Милану антерицу за Гучку трубу, да ме мине жеља на моје момковање.
- ашик**, -а м. љубав, жеља за неким драгим
– Откад имам ашик на Миколу.
- ашиковање**, -а с. гл. им. од ашиковати
– Ко је кад мого да забрани ашиковање?
- ашиковати**, - кујем несвр. волети се, водити љубав
– Сине, бежи од Радмиле, ја сам јој са мајком ашиково.
- ашчија**, -е м. кувар на свадби
– Само гледајте да нађете доброг ашчију за купус.
- ашчика**, -е ж. куварица на свадби, ашчијина супруга
– Нашли смо најбољу ашчику за чорбу.
- баба**, -с ж. тацта, женина мајка
– У Драгачеву је обичај да баба огрне зета кад поведе ђевојку из рода.
- бабо**, -а м. отац, старији човек
– Ја би Милицу сутра дово, ал не да бабо.
- бабовина**, -е ж. очевина, очево имање
– Ја ћу живјети на бабовини, а отац на мајчевини.
- бардак**, -а м. земљана посуда из које се служи ракија
– Тешко бардаку, кад га нађу жене у мраку. (шал. нар. пес.)
- барјак**, -а м. застава која се носи испред сватова

- Барјак носи лијеп, стасит момак, који је друг или рођак младожењи.
- барјактар**, -а м. онај који испред сватова носи барјак
– Барјактаре, дико од сватова,
барјак пови – сватове позови. (нар. песм.)
- барјактарево коло**, синт. коло које барјактар поведе кад прими окићен барјак
– Кад се заврши погодба око барјака, игра се барјактарево коло.
- барјактаруша**, -е ж. девојка која кити барјак
– За барјактарушу се узима увјек лијепа ђевојка.
- ба̀стати**, -ам несвр. (о сочењу) ићи од руке, лако нешто урадити
– Иди код Милоја у Котражу, њему баста да насочи ђевојку.
- ба̀сташан**, -а, -о умешан, ридан, спретап
– Узми Милоша за домаћина, он ти је за све басташан.
- ба̀гли да̀ни** (о удаји и женидби) срећни дани за свадбени обред
– Недеља је багли дан, идемо да правимо питање за снају.
- ба̀цање ја̀буке**, свадбени обичај да невеста, када дође у нови дом баца јабуку преко главе
– Све удаваче с нестрпљењем очекују бацање јабуке.
- ба̀цање си́та**, свадбени обичај да млада баца сито на кров новог дома
– Бацање сита је стари обред који се до данас чува у Драгачеву. Ако се сито остави на крову, млада ће се обдржати у новом дому.
- беженство**, -ства с. целибат, нежењење
– У Драгачеву беженство је ријетка појава.
- бе́ло ру̀бље**, платнено рубље за постељину
– Сво платно за бело рубље сам поткала.
- бе́ла че́ла**, дете од праунука или праунуке
– Како ђедо лијело изгледаш, дочекаћеш и белу челу.
- бе́нар**, -а м. старији момак, мангун који не може да се одлучи на женидбу
– Прави се бећар, оће да га пита старос, ђе му је била младос.
- би́је га ло̀ш гла̀с** (о момку), лоше се о момку прича, људи га не поштују
– Ја не знам како је, али га бије лош глас.
- би́љег**, -а м. знамење које девојка узима на веридби
– Кад ђевојка узме биљег, пољуби свекра и оца у руку.
- бје́лило**, -а с. 1. пудер и помада којима се удавача улелшава, 2. новац који се млади скупи на свадби уз купус
– На веридбу се ђевојци обавезно носи бјелило.
– Зетови скупљају бјелило за младу.
- би́ти на до̀бром гла̀су** (о девојци), бити цењена, поштована, угледна девојка
– Млада се удала, била девојка на добром гласу.
- болбо̀на**, -с ж. бомбона
– Откад се Чико оженио, стално је под његовим и стрининим јас-туком било болбона.
- бо̀шча**, -е ж. четвртасто платно у које се пакују поклони за бошчалук
- бо̀шчалу́к**, -а м. дар састављен од одевних предмета, увијен у бошчу.

- Спремила сам за ђувегију бошчалук.
- браџ**, -а м. животиња за клање, овца или свиња
– За печење нема ништа мање од триес брава.
- бравче**, -ста с. печено јагиње, овца, шиљеже
– Нски од речити пријатеља приказује бравче које је доњо старац.
- браветина**, -ине ж. овчје месо
– Сиреми само доста бравстине и биће добра свадба.
- брак**, -а м. законита заједница мушкарца и жене
– Благослови Боже, склапање брака између Миша и Мире!
- браколџман**, -ина, -мно који чини неверство према брачном другу
– Тешко је с њим опстати, он је по природи браколџман.
- браколџмац**, -омца м. браколџник онај који почини неверство у браку, прељубу
– Обадвије жене су му биле добре, но он је браколџник.
- браколџница**, - иде ж. жена која учини прељубу у браку
– Никад она не би била браколџница да јој човек не оде у војску.
- браколџство**, -ства с. повреда брачне верности, неверство
– Жени се никад не прашта браколџство у Драгачеву.
- бракоразвод**, -а м. раскидање брака, развод
– Звали иг па измирење прије бракоразвода.
- бракоразводни**, -а, -о онај што припада бракоразводу
– Повели бракоразводну парницу.
- бракоразводник**, -ка м. онај који разводи брак
– Ништа теже но дјелити ђецу, прича бракоразводник.
- братима**,¹⁾ -е ж. хип. за јетрову
– Кад су ме крали долазила и братима.²⁾
- брале**, -а м. хип. за девера
– Брале ми је био ручни ђевер.
- бралница**, -е хип. за девера
– Најмлађег ђевера сам звала бралница.
- братима**, -е ж. хип. за јетрву
– Братима била најстарија јетрова, била ми ко мајка.
- братски дукат**, дукат, паре које се дају брату за сестру приликом предаје деверу
– Војвода објави колко је дао ђевер за братски дукат.
- братске игле**, обичај да брат носи сестри у првешче игле и корпицу са плетивом
– Сестра води брата у своју собу, без речи. Ту јој он предаје братске игле, пољубе се и онда тек почну разговарати.
- братанац**, -нца м. братов син
– Слађу ће извести мој братанац Предраг.
- братаница**, -нице ж. братова кћи
– Сватове ће китити Перова братаница.
- братучед**, -а м. брат од стрица

- Ђевер ће ми бити мој братучед.
- братучеда**, -е ж. сестра од стрица
  - Ми смо братучеде, ал се рачунамо ко рођене сестре.
- браца**, -е м. хип. за девера
  - Кад сам ја дошла у Булије, Браца био још мали.
- бубамара**, -е (о удаји), гатање помоћу бубамаре на коју ће се страну девојка удати
  - Узме се бубамара, стави на руку и три пута изговори: „Полисти бубамаро, на ону страну на коју ћу се удати!“ Затим се прати куда ће бубамара полетети.
- буклија**, -е ж. дрвена посуда у којој се носи ракија, чутура
  - Пријатељи су уз буклију држали здравице.
- буклијаш**, -а м. онај који у сватовима носи буклију и служи сватове ракијом
- бурма**, -е м. венчани прстен без камена, симбол брака

- вал**, -а м. вео, копрена, део младине свадбене одежде
  - После венчања младожења подиже млади вал са лица.
- ванбрачно**, прил. живети у браку невенчано
  - Дара се није вјенчавала, али је живјела са Сјеничићем, ванбрачно, до краја живота.
- ванбрачно дијете**, дете рођено у невенчаној заједници
  - Јасминка јој је ванбрачно дијете, па је овај њен муж усвојио.
- ванбрачна заједница**, живљење у заједници невенчано
  - Данас имају право на наслеђе и ђеца из ванбрачне заједнице.
- ванбрачни живот**, ступање у интимне односе ван брака, пре брака
  - Нису се венчали, али откад живе у ванбрачном животу!
- ванбрачник**, -а м. дете рођено ван брака
  - Цео живот је патео што је ванбрачник.
- вариво**, -а с. кувано јело
  - На свадбама се поред печења служи и вариво.
- варовни дани**, дани у току седмице у којима се не обављају радосни догађаји
  - Свадба се никад не обавља варовним данима: уторником, петком и у време поста.
- вашар**, -а м. скуп света о неком црквеном празнику, на коме се продаје и стока
  - Прије подне је вашар, о Илиндану, а после подне је игранка са музиком за младеж.
- вашарски**, -а, -о оно што је везано за вашар
  - Имам једну вашерску и једну сукњу за сваки дан.
- венац**, -нца м. део свадбене опреме: венац од цвећа, који носи млада на глави на дан свадбе.
  - Венац, млади, доноси ђевер са венчаницом.
- венчаница**, -ице ж. свечана, бела хаљина коју млада носи на дан венчања
  - Младе носе беле венчанице, као знамење невиности.

- венчање**, -ња с. црквени обред склапања брака
 – Кака ти је свадба без венчања у цркви.
- венчани ђевер**, девер који води младу на венчање
 – Браца ми је венчани ђевер, за њим морам посити црну мараму годину дана.
- верен**, -а, -о онај који је уз знамење дао званично обећање за ступање у брак
 – Остоја био верен са Маром, а на свадбама удваро се девојкама.
- вереник**, -а м. онај који је званично прихватио ступање у брак
 – Откад ми је Лово вереник, долази ми код оваца.
- вереница**, -е ж. девојка која се обећала младићу, примила вереничко знамење
 – Мила је моја вереница, чекаће ме док се не вратим из војске.
- веренички**, -а, -о који се односи на веренике и веридбу
 – Веренички прстен никад не скидам са руке.
- вереничин**, -а, -о који припада вереници
 – Свекрова купује материјал за венчаницу, а свекар у вереничину чашу спушта дукат.
- веридба**, -е ж. свечани обред поводом договора о склапању брака
 – На веридби момак капарише девојку, даје јој паре и прстеп.
- верити**, -им сврш. заручити, испросити девојку, уговорити склапање брака
- војвода**, -е м. онај који има улогу да забавља у сватовима, обично су зетови војводе
 – За војводе прије припремају специјално украшене војводске капе.
- вранина**, -еж ж. црнина
 – У вранини се не иде на свадбу.
- вратити паре**, вратити знамења веридбе и прекинути веридбу
 – Миљка нагнала Миломира да врати паре у Виторовиће, замало се људи нису исклали.
- враћање јабуке**, враћање окићене јабуке момковом оцу, одбијање просиоца
 – Нисмо испросили девојку, вратила јабуку.
- врачарка**, -е ж. врачара
 – Чим се оженио пићела млада да му побегне, те га врачарка спасила.
- врачка**, -е врачарија
 – Пази на Ружу, многе она врачке зна.
- врачање**, -а с. гл. им. од врачати
 – Кад момк и девојка не могу да се удају или ожене, призивају у помоћ разна врачања.
- врачати**, -ам несвр. вршењем неких радњи или говорењем разних магичних речи настојати да се остваре неке жеље терањем злих духова или скидањем чини
 – Врачала јој Винка из Вучковице, да јој скине чини.
- врачара** или **врачарица**, она која врача
 – Нису одмицале од врачара, док оног човека не смуњаше.
- врачарија**, -ије (обично у множини) врацбина
 – Милоје из Котраже се бави разним врачаријама, силне жепе долазе.

- врачаринц**, -а, -о који припада врачари
 – Вође су умјешани врачарини прсти, после свадбе нашли смо испод прага гужвицу црвене вунице.
- врачарство**, -ства с. врачарска вештина, бављене врачанем
 – Врачарство је строго кажњиво, али су врачаре стално радиле кријући.
- врачарина**, -ине ж. плата, накнада за врачање
 – Целу кућу капати од њене врачарине.
- врацбина**, -ине ж. поступак онога ко врача, бајање, чарање
 – Поводише очи, мора да постоји нека врацбина.
- врсници**, -ика м. пл. вршњаци, рођени исте године
 – Ми смо врсници, вићи коликог сипа он има.
- врућа**, -е ж. кувана, зашћерена ракија, слатка
 – Нема свадбе без добре вруће.
- гајган**, -а м. памучна или свилена, упредена или испреплетана врпца, која служи за порубљивање или украшавање одеће
 – Венчо сам се у антерији са гајганима.
- гајтанли**, непром. придев, нешто што је украшено гајганима
 – Преко везене кошуље гајтанли јелече.
- гађање јабуке**, (о свадби) обичај да се прво обори јабука, па онда пусте пријатељи да уђу у двориште девојкиних родитеља
 – За гађање јабуке у сватовима се бира најбољи стрелац, најотреси-тији момак.
- гатање**, -а с. гл. им. од гатати
 – Обишла гатаре тражећи да јој гатањем ожене јединца.
- гатара**, -е она која гата
 – У Драгачеву народ верује гатарама.
- гатарица**, -ице ж. в. гатара
 – Није лоша девојчица, ал бабстина јој гатарица, ко да стрјепа.
- гатати**, -ан несвр. прорицати судбину или будућност, отклањати или набаци-вати чини, гледањем у длан, карте, гашењем угљевља и другим маги-јама
 – Гатала јој циганка да ће се до Божића удати.
- гатарев**, -а, -о који припада гатару
 – Вође су умјешани гатарев прсти.
- гатарина**, -е ж. цена гатања
 – Не одређује гатарину, али јој парод даје и шаком и капом.
- гатарски**, -а, -о који се односи на гатаре и гатање
 – Гатарски посо за мене је ђаволски, увијек сам се плашила гатара.
- гатка**, -е ж. врачарско одбројавање, басма
 – Бацала је угљевље у воду и одбројавала неке гатке.
- главни сватови**, сватови који имају неку улогу на свадби.
 – Кум и стари сват су главни сватови на свадби.

- гледан**, -а, -о леп
 – Има Предо много гледну девојчицу.
- гледање**, -а с гл. им. од гледати се
 – Сви су знали за њино гледање, јер љубав и сиротиња се не могу сакрити.
- гледање девојке**, одлазак момка, родбине и провадације да виде девојку
 – Учине се да су дошли неким послом, а дошли да гледају девојку.
- гледање дома**, одлазак у момков дом да се види где и како живи
 – Ишли у Лису да гледају дом за Мацу, па им се пије свиђело, сиромашни.
- гледање руа**, одлазак код девојке да јој се види девојачка спрема
 – Кад сам Даница гледала руо, виђела сам како ће кућевница бити.
- гледати се**, симпатисати се, волети се
 – Комшије, гледали се још док су деца били.
- гледаоци**, -оца м. пл. они који иду да виде девојку и „праве питање“
 – Чисти, брише кућу, долазе јој гледиоци.
- годити се**, (о свадби) погађати се о цени окићеног барјака на свадби
 – Посебна је забава кад се барјактар и барјактаруша годе око барјака.
- гозба**, -е ж. свечани обед за госте
 – Не зна се код кога пријатеља је била боља гозба.
- горњи крај**, (о софри) део софре где седе младенци и кумови
 – Прво се почињу китити сватови од горњег краја.
- грађански брак**, брак склопљен пред грађанским властима
 – Кад станемо пред матичара, онда ћемо ступити у грађански брак.
- граб**, -а м. (о удаји и женидби) Ђурђевданско гатање са биљком грабом
 – На Ђурђевдан девојке се ударају гранчицама граба, како би се за њих момци грабили.
- грабити се**, (о пријатељском колачу) отимање да се окуси од пријатељског колача
 – Све се девојке грабе да узму парче од пријатељског колача, како би се што прије удале.
- грлигуз**, -а м. пеј. од призет
 – Сирома, моро је да буде грлигуз.
- грло чутуре**, завршни, тањи део чутуре
 – Дарови се каче за грло чутуре.
- грота**, -е ж. грех
 – Нема веће гроте, но девојку скудити.
- гротуља**, -е ж. украсна, саборска огрлица од колача
 – Кушио ми Миле гротуљу на ускрс.
- гротуљица**, -е ж. дем. од гротуља
 – Мислиш да ме кушиш за гротуљицу.
- дар** -а м. поклон
 – Младенци су добили много лијепи дарова.

- даривати**, -ам несвр. поклањати, давати, указивати пажњу, обрћивати обред
 -- Ђевојачка мајка дарива све укућане и кумове.
- даривање воде**, свадбени обичај да млада остави поклоп или новац па води где је кум напоји
 -- Кад кум напоји младу, на првој води, онда она дарива воду.
- двородно пријатељско својство**, сродство од два рода
 -- Ни из двородног пријатељског сродства не ваља да се узимају.
- дворити**, -им несврш. указивати поштовање гостима стајањем изнад њих
 -- Раније је био обичај да млада са ђевером двори сватове.
- девер**, -а м. мужевљев брат, ђевер
 -- Лоше се удала, живи у задрузи са три девера.
- девербаша**, -е м. главни девер у сватовима
 -- Девербашо, јесу л спремни сватови за полазак?
- девичански**, ђевичански, прил. на девичански начин, као девица
 -- Девичански, неприметно плепила је све око себе.
- девичити се**, -им се, ђевичити се, несвр. понашати се као девојка, као девица
 -- Шта се девичи, кад цело село зна кака је.
- девичњак**, -а м. ђевичњак, девичанска опна, химен
 -- Девичњак је означавао поштење ђевојке.
- девојачка свадба**, женска свадба у девојачком дому
 -- Не волим да идем на девојачку свадбу, нешто ми тужно.
- девојачко вече**, вече уочи свадбе које девојка прославља са другарицама
 -- Дођите, иако је девојачко вече, биће и момака.
- девојка**, -е ж. ђевојка, неудата млада жена, драга, љубавница
 -- У Драгачеву има, баш, лијепи девојака.
 -- Окани се, то је моја девојка.
- девојачко коло**,³⁾ коло које девојка, већ невеста, води на свадби
 -- После венчања, у порти, млада повезде девојачко коло.
- девојчица**, -е ж. дем. и хип. од девојка
 -- Јеси л ми виђела девојчицу?
- девојчурак**, -рка ж. тек задевојчена девојчица
 -- Још сам била девојчурак, кад ме мајка повела по сабору.
- делија**, -е м. способан, леп момак
 -- Шта мавишеш онаком делији?
- Делица**, -е хип. за девера
 -- Кад сам ја дошла Делица ишо још у школу.
- дивљѝ брак**, брак у коме мушкарац и жена живе невенчано
 -- Годинама живе у дивљем браку, немају ђеце.
- добра прилика**, (о девојци) добра, лепа, млада девојка, миражинка
 -- Гледај нађи добру прилику па се жени.
- Добрѝна**, -е ж. хип. за заову
 -- Добрѝну сам вољсла ко сестру.
- дођѝн**, -а м. миражѝја
 -- Мишо у Булијама је дођѝн.

- домазет**, -а м. онај који се привенчао уз жену, миражџија
 – Немам синова, привенчићу домазета.
- домаћин свадбе**, ујак, блиски рођак, стриц, који води рачуна о свему на свадби, командује
 – Слађи на свадби био домаћин ујак Милош.
- домаћинова свадба**, трећи дан свадбе
 – На домаћинову свадбу долазе комшије, најближа родбина.
- доњи крај**, дво софре у коме седе млади, жене, деца
 – Млади ће заједно, у доњи крај.
- драга воља**, (о ступању у брак) ступање у брак по својој жељи, без принуде
- дрвенарија**, -ије ж. намештај
 – Обећали су уз девојку меке ствари и дрвенарију.
- држати**, -им (о свадби) прослављати, обављати
 – Свадбе се нису држале за време поста.
- други дан свадбе**, свадба у дому момка, кад долазе пријатељи, из девојачког дома
 – У првешче и подље иде се другог дана свадбе.
- дукат**, -а м. златник
 – Богатији свекар је снаји даривао и дукат.
- духовно сродство**, оно које постаје по крштењу и црквеном усиновљењу
 – Не ваља да се узму, они су у духовном сродству, кумови.
- душни дани**, дани у којима се издаје за душу, парастоси
 – Душни дани су уторник и субота и нису добри за прављење свадбе.
- ђесвр**, -а м. мужевљев брат
 – Кад сам дошла у Булије, нашла сам два ђевера и двије заове.
- ђеверак**, -а м. деверак, хип. од ђевер
 – Ја мог ђеверка волим ко брата.
- ђеверовати**, -рујем несвр. бити неком девер, ђевер
 – Кад се будем женио, ти ћеш ми ђеверовати.
- ђеверов**, -а, -о онај што припада ђеверу
 – Ово ми је ђеверов поклон, чувам га за усмену.
- ђеверство**, -ства с. деверство с. улога, функција ђевера на венчању
 – Грота је не поштовати ђеверство.
- ђевер ручни**, онај који води младу на венчање
 – Миле ми је био ручни ђевер, њега одвајам од остали ђевера.
- ђеверка**, -е ж. деверова жена, јетрова
 – Оћеш да ми бидеш ђеверка.
- ђеверски колач**, колач који доноси девер млади са младовањем
 – Другарице над кућним прагом ломе ђеверски колач и отимају се која ће прије да откине парче од колача, да би се прије удала.
- ђеверски пешкир**, трака, лешкир од српског платна који ђевер носи преко рамена на дан венчања младенаца
 – Изаткала сам платно и за ђеверски пешкир.

- ђеверчић**, -ића м. деверчић дсм. и хип. од девер (ђевер)
 – Јесте Мирко мали, али ће ипак бити ђеверчић.
- ђеверити**, -им несвр. деверити, чинити некога девером
 – Немам браће, па ћу тебе ђеверити.
- ђеверичина**, -ине ж. деверичина, деверова кћи
 – Колико сам година у Булијама, већ ми се и ђеверичина удаје.
- ђевица**, -е ж. девица невина девојка.
 – Како изиграва ђевицу, а три пута се удавала.
- ђевица стара**, девица стара, девојка у годинама која се није удавала
 – Ма нек се назове да се удала, само да не остане ђевица стара.
- ђевичанска**, -о, која има природу, понашање девице (ђевице)
 – Све је освојила својим смерним, ђевичанским понашањем.
- ђевичанство**, а с. девичанство, стање девице, полна неповрћеност, невиност
 – Прича се да јој је очух узео ђевичанство.
- ђевичица**, -е ж. хип. од девица
 – Кад би знао да је ђевичица, оженио би се с њом.
- ђевојка**, -е ж. неудата женска особа
 – Чим нађем добру ђевојку женим се.
- ђевојачки**, -а, -о онај што припада девојци (ђевојци)
 – Нећу да погазим свој ђевојачки образ.
- ђевојачко коло**, коло које поведе ђевојка, млада
 – После изласка са венчања игра се ђевојачко, младино коло.
- ђевојачка спрема**, рухо које се девојци припрема за удају
 – Ишле да гледају ђевојачку спрему.
- ђевојачко рџо**, в. ђевојачка спрема.
- ђевојачко поштење**, в. младино поштење
 – И данас се цени девојачко поштење.
- ђердан**, -а м. огрлица
 – Ко т покида са грла ђердане! (нар. пес.)
- ђинђуве**, -а ж. пл. перле
 – Зађевојчила се, виђи како се кити ђинђувама.
- ђевовати**, -јем несвр. девовати, бити неудата, забављати се са момцима, живети у девичанству
 – Нисам ти ни ђевовала, удали ме младу.
- ђевојана**, -е ж. девојана, хип. од ђевојка
 – Ој, ђевојко, ђевојана, прошетај се планинама. (нар. пес.)
- ђевојкара**, -с хип. од девојка, (ђевојка)
 – Чија си, ти, ђевојкара?
- ђевојчад**, -и ж. зб. им. од ђевојче (девојче)
 – Што у Ртима о Прокупљу беше лијепе ђевојчади.
- ђевојче**, -ета с. девојка пре него што се задевојчи
 – Сачекај мало док пристигне оно Мишово ђевојче.
- ђевојченце**, -ета с. девојченце с. хип. од девојче
 – Кад би виђо како је ђевојченце, не би жалио да пеначиш пола дана.

- ђевојчетина**, -ине ж. пеј. од девојка (ђевојка)
 – Уватио се са оном матором ђевојчетином, заборавио жсну и ђецу.
- ђевојчурда**, -с ж. пеј. и ауг. од девојка (ђевојка)
 – Нећу да те видим више са оном ђевојчурдом.
- ђевојчица**, -ице ж. дете женског пола
 – Добила сам још једну ђевојчицу.
- ђевојчица**, -ице ж. хип. од девојка (ђевојка)
 – Не облијећи, то је моја ђевојчица.
- ђевојчење**, -а с. девојчење с. г. им. од девојчити се
 – Баци лутке, дошло време за ђевојчење.
- ђевојчити се**, -чим се, девојчити се, несвр. осећати се, поступати као девојка (ђевојка)
 – Виђи, којицпа је, а већ се ђевојчи.
- ђепо**, -а м. хип. од девер, ђевер
 – Ја мог ђеша поштујем ко брата.
- ђеуегија**, -с м. младожења
 – То је мој ђуегија.
- ђеуегин**, -а, -о онај који припада ђуегији
 – Весели се ђуегина мајко!
- ђеуегин момак**, близак друг или рођак ђуегије, који му стоји на услузи
 – Ђуегин момак носи ћилиме којима баба огрће зета.
- ђеуеглија**, -е, -м, -в, ђуегија
 – Лијеп ти ђуеглија.
- еиђа**, -е ж. обично у множини еиђе жена у сватовима која стално пева, уноси
 веселје
 – Морам се удесити, биће лијепи еиђи.
- екларај**, -а м. предмети домаће радности урађени хеклањем
 – Још у колијевци, почела јој је спремати екларај.
- жена**, -е ж. супруга
 – Да те упознам са мојом женом.
- женидба**, -с ж. ступање у брак
 – Дошло време за женидбу.
- женидбен**, -а, -о онај што припада женидби
 – Још чувам женидбено одијело.
- женик**, -а м. младожења
 – Прво се круна ставља на главу женику.
- женска**, -е ж. женска, млађа особа
 – Види се: добра женска.
- женскарош**, -а м. мушкарац који гледа и воли туђе жене
 – Неће јој бити ласно с њим, велики је женскарош.
- женче**, -ета с. хип. од жена
 – То је моје женче.

- жентурача**, -е ж. пеј. од жена
 – Што има опасну жентурачу!
- задушни дани**, дани који су одређени за подушја, (уторак и субота)
 – Верује се да се свадба прави задушним данима.
- зграда**, -е ж. једноделна дрвена просторија, вајат
 – Младенци су обично спавали у згради.
- зградица**, -е ж. дем. од зграда
 – Руво сам држала у зградици.
- зет**, -а сестрин или кћеркин муж
 – Удала ћерку, добила зета.
- зетоња**, -е м. хип. од зет
 – Припремила сам ћилим да огрнем мога зетоњу.
- зубун**, -а м. дуг прслук од белог сукна или чохе
 – Преко кошуље млада је носила бели зубун.
- изљубити се**, -им се сврш. поздравити се
 – Пријатељи се прво изљубише, па поседаше.
- извођење младе**, свадбени обред да брат изведе младу из куће и преда деверу
 – Кад се изнесе купус на сто, онда се изводи млада.
- изношење купуса**, знак да млада треба да се изведе и почне са другим церемонијалима
 – Једва чекам изношење купуса да видим моју драгу.
- имућан**, -а, -о богат, добро стојећи
 – Биће добра свадба, обојица пријатеља имућни.
- инокосан**, -а, -о онај који нема радне снаге
 – Много смо инокосни, морамо да женимо сина.
- искочити**, -им сврш. (о удаји и женидби) јавити се (прилика)
 – Ђевојка се удаје кад јој искочи прилика.
- испит**, -а м. црквени обред везан за ступање у брак
 – После обављеног испита, свештеник три пута у цркви проверава, на три велика празника, да ли су младенци у крвном или духовном сродству.
- испросити**, -им сврш. добити пристанак девојке и њених родитеља за ступање у брак
 – Не жалимо труда, ни цара, добру смо девојку испросили.
- испрошена**, девојка која је обећана младићу за супругу
 – Иако је испрошена, украшћу је, како знам.
- испрошеница**, -е ж. испрошена девојка
 – Испрошеница није смела на сабору играти до други момака.
- ићи у народ** (о девојци) излазити на разне скупове, игранке, забаве, ради упознавања момака
- јаглук**, -а м. марамица, рубац
 – За бошчалук девојка је и јаглук везла.

- Јагода**, - е ж. хип. презиме за заову
 – Млађу заову сам звала Јагода.
- Јагодица**, - е дем. од хип. Јагода
 – Кад сам дошла, Јагодица имала само четири године.
- јарап**, - а м. пријатељ, друг
 – Јарап ми се жени па ме зове да му бидем барјактар.
- јединица**, - е ж. кћи без брата и сестре
 – Знао је да се ожени, узо јединицу.
- јелек**, - а м. кратак прслук украшен гајтанима
 – Млади су облачили везену кошуљу и јелек.
- јелече**, - ета с. грудњак, брусхалтер
 – И јелече се шило од платна са чипчицом.
- јељен**, - а м. ован за прилог
 – Дошо пријатељ Предо и доно јељена.
- јенђа**, - е ж. в. епђа
 – Цео пут јенђе се натпјевавају.
- јенђица**, - е ж. хип. од јенђа
 – А, јенђице, ко голубице. (нар. песм.)
- јермуника**, - е ж. хармоника
 – На свадби ће двојица свирати у јермунике.
- јермуникаш**, - аша м. хармоникаш, онај који свира на хармоници
 – Од сви на свадби, био је најлепши један млади јермуникаш.
- јесења**, - и ж. јесења ружа, хризантема
 – Морамо наћи јесењи да закићимо кола и капију.
- јетрва**, - е ж. жена деверова
 – Старија јетрва ме дочекала ко мајка.
- јетрвица**, - е ж. хип. од јетрва
 – Јетрвице, ко сестрице.
- каведија**, - е м. онај који на свадби кува кафу
 – Кад неко дође, пријави га код каведије, да се неко не прескочи са послужењем.
- китити сватове**, обичај да се у девојачком роду, цвећем (природним или вештачким), заките сватови
 – Китиће сватове две најбоље младине другарице, лепе су.
- кићене војводине капџе**, украшавање специјалне капе коју носи војвода на свадби
 – Прије припремају за војводу капу, украшавају је шареним папиром, перјем, а некад из шале венцем сушене наприке.
- кићени дарови**, везени, украшени дарови
 – Спремила је кићене дарове.
- кићена јабука**, обичај да се приликом позивања сватова и на свадби на јабуку ставља новац, кити јабука
 – За чутуру се прво закачи кићена јабука.

- кићевина**, -ине ж. кићење куће, капије, кола за свадбу
 – Мора се наћи бршљана за кићевину.
- кићени сватови**, сватови који су закићени у девојачком дому
 – Пожурите кићени сватови,
 далеко је нама путовати. – нар. песма.
- кићење барјака**, обичај да се у девојачком дому окити, разним даровима, бар-
 јак
 – Кићење барјака је забава на свадби, посебно нагодба око плаћања
 закићеног барјака.
- ковчег**, -а м. дрвени сандук у коме се чува девојачко рухо
 – Када се удавала моја баба Радојка, руво су јој допали у ковчегу.
- кокањари**, -а м. пл. гости који незвани долазе на свадбу, увече, обично млади
 – Има ли ће кака свадба да идемо у кокањаре.
- колач**, -а м. мањи хлеб
 – Морам поњети и колач на прилог.
- колачић**, -а м. дем. од колач
 – Баци, часком, колачић на плотну.
- коловођа**, -е м. онај који први започне и води коло
 – Ала сам се провела на свадби, играла сам до пет коловођа.
- конак**, -а м. преноћиште
 – Не знам колико ће и остати на конаку.
- корети**, -им несвр. приговарати, пребацивати
 – Кори ме свекрова што сам доњела мало рува.
- корито**, -а с. (о свадби) обичај да сватови бацају паре у корито, пре него што
 ступе у пријатељско двориште
 – На самом улазу у авлију постави се корито у које се прво дарују
 паре, па се улази у двориште.
- кошуље**, -а ж. пл. рубље од тежиповог или памучног платна
 – Покроила сам све кошуље за даровину.
- крађа**, -е ж. (о девојци) одвођење девојке без сватова и без одобрења родите-
 ља
 – Кад смо женили Брала, била сам и ја у крађи.
- крађа барјака**, узимање кришом барјака на кићење
 – Барјактаруша краде барјак, носи га у собу и кити.
- красти јагљук**, узети на силу, или кришом, од девојке јагљук као успомену или
 доказ да је се са девојком било
 – Морам јој украсти јагљук, како знам, да видим за кога је везла.
- крађа ствари**, обичај да се у пријатељима нешто украде
 – Крађу ствари не мош избећи.
- крвно сродство**, сродство по крви, по истом родоначелнику
 – Најјаче је крвно сродство.
- крмак**, -а м. вепар, свиња
 – Не ваља печење, дебео крмак.
- крџ папир**, специјалан, растегљив папир од кога се праве сватовске капе и
 сватовски цветови

- Цветове ћемо правити од креп пашира и рузмарина.
- крѣденац**, -енца м. ормар са стаклом за судове
  - Још имамо крѣденац од дрвета што је мама из рода доњела.
- кућѣње**, -а с. гл. им. од кудити
  - Остави испрошену ћевојку, сигурно због нечијег кућѣња.
- кудити**, -им несвр. оговарати, лоше говорити о момку или девојци
  - Нема веће гроте но момка или ћевојку кудити.
- круна**, -с ж. метална круна која се ставља младенцима приликом венчања
  - Круну прво пољуби, па му се онда стави на главу, момак, па онда ћевојка.
- кумство**, -а с. духовно сродство
  - Не ваља да се узму, то је старо кумство.
- куновина младе**, обичај да брат, пре него што преда сестру деверу, од њега добије дукат, сада паре
- кутлача**, -с ж. у изр. на кутлачу, скупиљање прилога на кутлачу за куvara
  - То на кутлачу иде куvariцама и куvarима.

- ланен**, -а, -о израђен од лана
  - На ланеном столњаку сам везла.
- либада**, -с ж. кратка женска јакна, широких рукава, украшена гајтанима
  - Венчала сам се у либада.
- Ленава**, -с ж. хип. за заову, презиме
  - Најмлађу заову сам звала Ленава.
- лицидерско срце**, колач у облику срца са огледалцетом у средини
  - Купио ми Миле, на сабору, лицидерско срце.
- лџиница**, -с ж. спаваћа соба

- љѣбац**, -бца м. хлеб
  - Јес ли одредила ко ће да мјеси љѣбац.
- љѣљен**, -а м. добар ован, јагње, јелен
  - Пријатељи су нам доњели јагње ко јељена.
- љѣто**, -а с. година
  - Није напунила ни петнес љета, а већ је просе.
- љѣтоске**, прил. летос
  - Љѣтоске се упознали, и већ о Аранђеловдану праве свадбу.
- љубависати**, -шем несвр. забављати се, волети се, водити љубав
  - Љубависали су они одавно, само су крили.
- љубавити**, -им несвр. в. љубависати
  - Сви бране, али они љубаве.
- љубованке**, ж. пл. љубавне песме
  - Љубавне песме забележене у Драгачеву, Никола Стојић је пазвао љубованке.
- љубовца**, -с ж. супруга, љуба
  - Бићеш моја љубовца, па макар сви поцркали.

- љубомѳран**, -а, -о онај који пуно воли
 – Јесте лијепа, али и он је према њој много љубомѳран.
- мала**, -е ж. хип. назив за девојку, љубавницу
 – Моја Мала пријонула за ме.
- мала просидба**, -е ж. прошење, давање девојци белега без ритуала
 – До првог светског рата на малу просидбу није ишо момак.
- малолетан**, -а, -о (за брак) она који нема довољно година за ступање у брак
 – Женио би се, ал ми је девојка још малолетна.
- манисати**, -шем несвр. пронаћи грешку код момка или девојке, пронаћи ману
 – Шта маниса онакој девојци, што је остави, избрука.
- матичар**, -а м. службено лице које обавља венчање у општини, региструје брак
 – Данас млади иду на венчање код матичара и у цркву.
- Миле**, - хип. за момка, драгог
 – О, мој Миле, моја боровино,
 јел ти жао што не говоримо. (нар. песма)
- мираз**, -а м. имање, материјално добро, које девојка добија од родитеља
 – Ово је њива коју сам добијо у мираз.
- миражинка**, -е ж. девојка која нема браће
 – Рјетко се која миражинка удала пунољетна.
- миражѳија**, -е м. зет који живи на миразу
 – Ласно је њему, миражѳија, а има и очевину.
- млада**, -е ж. девојка која се удаје, невеста
 – Каку је млада има венчаѳицу?
- младино поштење**, обичај да се после прве брачне ноћи оглашава млада
 невиност, девичанство
 – Зетови аминую, наговештавајући младино поштење.
- младенци**, -енаца м. пл. брачни пар који је тек ступио у брак
 – Виђи, како су нам лијспи младенци!
- Младенци**, -енацам. пл. црквени празник који славе младенци прве године
 после венчања, 22. марта
 – За Младенце се спрема посно.
- младно коло**, коло које води млада пред црквом после венчања
 – Најлепше је и највеселије младино коло.
- младна пара**, новац који се на јабуку, на таблу скупља за младу
 – Паре које се уз купус скупљају на таблу су млада пара.
- младна попара**, попара коју једе млада, скувана од пријатељског колача
 – Младину попару из истог тањира једе и ђевер. Млада на свадби не
 једе месо да јој ђеца не би балавила.
- младина свадба**, први дан свадбе
 – Данас идемо на младино свадбу.
- младић**, -а м. млад момак, још не ожењен
 – Има Мишо доброг, нежењеног младића.

- младићки**, прил. као младић
 – Изгубио главу,, зачопак се младићки.
- младићки**, -а, -о који се односи на младића
 – Још иде младићким кораком.
- младица**, -е ж. хип. од млада
 – Боже, лијепе младице.
- младичин**, -а, -о који припада младици
 – Зетови не смију улазити у младичину собу.
- младичић**, -а м. дем. од младић
 – Нећемо још да га женимо, још је он младичић.
- младовање**, -а с. време младе
 – Како ти је било наше младовање после рата.
- младовање**, -а с. дарови за младу
 – Војводе приказују младовање
- младовати**, **младујем** несвр. бити млада, невеста, понашати се по обичајима устаљеним за младу
 – Раније није било ласно младовати, мораш прва да устанеш, донесеш воде
- младоња**, -е м. момак који се жени
 – Ово нам је сад младоња.
- младожења**, -е м. момак који се жени
 – Младожења млад, лиијеп ко јабука.
- младожењин**, -а, -о који припада младожењи
 – Што је младожењин отац одржо говор!
- младолик**, -а, -о који изгледа млађе него што јесте
 – Младожења младолик, пико не би реко да је толика разлика у годинама.
- млакоња**, -е м. пејор. неодлучан, инертан, без живости
 – Неће се усрећити са оним млакоњом.
- момак**, -а нежењен мушкарац
 – Јесте мало старији момак, ал је богат.
- момачки**, -а, -о који се односи на момка
 – Е, да ми је да ми се врате момачки дани.
- момачко коло**, коло на свадби које поведе момак, ђувегија пре него што крену сватови из девојачког дома
 – Војвода оглашава да сватови са ђевојком крећу чим се заврши момачко коло.
- момков**, -а, -о онај што припада момку
 – Ручки ђевер је обично момков брат,
- момковати**, -јем несвр. бити момак, проводити момачки живот
 – Нас двојица смо врсници, заједно смо се проводили, заједно момковали.
- момковање**, -а с. период од замомчавања до женидбе
 – Како нам је било момковање, кад смо морали да позајмљујемо антерију за сабор.

- момчскања**, -е м. пеј. од момак
 – Да се удам за оног момчекању, за оног пијандуру.
- момченце**, -ета с. дем. и хип. од момче
 – Штета што није мало веће оно момченце.
- момчити се**, -им се несвр. попашати се, држати се као момак
 – Шта се ти момчиш. а три пута се женио.
- момчадија**, -е ж. зб. им. од момчад
 – Нана момчадија побеђују.
- момчаник**, -а м. штап који је момак носио на саборима
 – Бјеснији момци носили су и момчаник.
- моравца**, -авца и народно коло
 – Без моравца свадба није могла да прође.
- мрс**, -а м. млечни производи - сир и кајмак
 – Сакурила сам сав мрс за свадбу.
- муштулук**, -а м. дар који муштулукчија добија од момачке мајке кад обавести да долазе сватови са младом
- муштулукчија**, -е м. онај који долази да донесе вест, и зато очекује награду
 – Најмлађи зет ће бити муштулукчија.
- наводација**, -с м. који се бави наводацисањем
 – За наводацију мора бити бошчалук.
- наводацика**, -е ж. она која препоручује, упознаје момка и девојку,
 – Послао сам наводацику код Мице да испита шта мисли о мени.
- наводацивати**, -шем несвр. препоручивати момка или девојку, упознавати, спајати
 – Наводацишу ми неку богату миражинку.
- на водици суђено**, одређено на рођењу
 – Шта ће човек, свакоме је на водици нешто суђено.
- накочице**, -ета с. дечачић кога млада окреће приликом доласка у нови мужевљев дом
 – За накочице се узима мушко дијете до годину дана да би млада родила сина.
- назувице**, -ица ж. пл. врста вунене получарапе, која се навлачи преко чарапа на стопало
 – У бошчалук млада је свекру и свекрви спремила обавезно и назувице.
- намирити**, -им сврш. (о девојачкој спреми) договор пријатеља о девојачкој спреми
 – Намирили смо се око спреме и заказали свадбу,
- напа**, -е ж. назив за бабу, мужевљеву стрину, или уопште за старију жену из фамилије
 – У кући сам имала двије свекрове: мужевљеву мајку и стрину коју смо сви звали нана.
- наника**, -е хип од нана

- Мене одгајила моја напика.
- напајање младе**, обичај да кум после венчања на првој реци или потоку преко кога прелазе напоји младу са водом и шећером
  - После напајања младе, млади се сипа мало воде у њедра да има доста млека за децу.
- на пољници**, бити на реду за удају и женидбу
  - Откад је на пољници, виђи како се модира.
- напредовати**, напредујем несврш. (о дану) дан по подне
  - Руво се ћера док дан напредује.
- наређивање**, -а с. (о млади) спремање младе, облачење, чешљање
  - Кад сватови дођу за младу, онда ђевер донесе младовање и онда настаје наређивање младе.
- насочити**, -им сврш. препоручити момка и девојку за брак
  - Покојна Стојанка насочила Даницу у Котражу.
- натпјевавати се**, -вам се несвр. падговарати се кроз песму
  - Пријатељи се обавезно натпјевавају и кроз пјесму вале момка и девојку.
- невенчано**, прил. живљење без званично склопљеног брака
  - Одавно живе заједно, невенчано.
- невеста**, -с ж. млада, девојка која се удаје
  - Невеста се увијек облачи у бијело да се покаже да је невина, чиста, млада.
- неједење меса**, обичај да млада на свадби не једе месо, да деца не би била жвалава
  - Варује се да млада једе месо за време свадбе.
- несуђеник**, а- м. онај за кога је девојка волела и желела да се уда, али се из неких разлога није удала
  - Виђела сам данас мога несуђеника, срце ми је пукло.
- несуђеница**, -е ж. девојка коју је волео, а пије се са њом оженно
  - Удала ми се несуђеница.

- оглашавање војвода**, оглашавање војвода на свадби
  - На свадби војводе оглашавају шта је ко донео од дарова.
- оглашавање**, -ња с. (о свадби) оглашавање испита момка и девојке
  - На три велика празника поп оглашава испит момка и девојке у цркви да би проверио да ли су у сродству.
- огртање зета**, даривање зета од стране таште
  - Огртање зета је обичај да се зет пљерати кад поведе младу да га ташта огрне, дарује ћилимом.
- окућити се**, -им се сврш. ступити у брак, формирати свој дом
  - Доста ми је момачког живота, решио сам да се окућим.
- опанци са преплетом**, опанци украшени оп тамом
  - Младожења је у опанцима са преплетом.
- отети**, отмем сврш. (о девојци) узети девојку кришом од родитеља, украсти је.

- Синоћ отели Чедову ћер замало се нису поклали.
- отмица**, -е ж. (о девојци) крађа девоке
  - После прошења, због отмице, миражинке чувају.
- отићи у прошњу**, ићи да се види девојка и да се за њу пита
  - Отишли у прошњу девојке за Данила.
- пазити се**, -им се несвр. (о момку и девојци) симпатисати се, допадати се једно другом
  - Не знам шта ће бити, али се они одавно пазе.
- пајатли**, само у женском роду, вредна, уредна, чиста
  - Од онако пајатли мајке, не може бити лоша кћер.
- парох**, -а м (мн. пароси) грч. свештеник који је на челу пароције
  - Венчаће нас наш парох и још два попа.
- парохијан**, -а м. житељ парохије
  - У неђељу имам добро венчање, жени се један мој угледан парохијан.
- пашеног**, -а м. муж од свастике, мужевн од две сестре су пашенози
  - Добри смо другари, а откад ми се удаде свастика и пашепози.
- пашеношче**, -ета с. дете од пашенога
  - Усвојио пашеношче.
- пашо**, -а м. хип. од пашеног
  - Волим паша ко брата.
- питање за ђевојку**, одлазак у девојачким дом, девојке и питање да ли ће да се уда
  - У неђељу идемо да питамо за ђевојку.
- питати се**, -ам се поздравити се, руковати се
  - Кад се заврши коло, момак се пита и упозна са ђевојком.
- платно за венчање**, платно које се пребацује младенцима преко руку док се венчају у цркви
  - Стари сват купује платно за венчање.
- платно за наконче**, платно које млада дарује накончету за кошуљицу
  - Некад се ткало полупамучно платно за наконче.
- плаћање барјака**, барјактар плаћа кићење барјака
  - Плаћање барјака иде уз погодбу и забаву,
- плаћање зету да руча**, обичај да таст стави зету паре у тањир или неки вредан поклон да би овај почео да једе, да руча
  - Музика објављује да таст плаћа зету да руча.
- плетеница**, -е ж. исплетена коса, кика
  - Низ леђа јој дуга плетеница.
- побегуља**, -е ж. девојка која се удала без одобрења родитеља, без свадбе
  - Мене нису правили свадбу, ја сам ти побегуља.
- побећи**, -гнем сврш. (о удаји) удасти се кришом, без свадбе
  - Гина Мишова уочи свадбе побегла за другог.
- побратим**, -а м. онај кога је неко црквеним обредом прогласио за брата

- Ручни ђевер ће бити момков побратим.
- побратимство**, -ства с. духовно сродство
  - Побратимство смо склопили у цркви пред богом.
- побратимити**, -имам сврш. у цркви, или ван, прогласити некога за брата и понашати се према њему као према брату
  - Откад смо се побратимили и наше породице се рачунају као род.
- повратак**, -тка м. враћање младе у род са мужем, свекром и свекрвом, после свадбе
  - У неђељу нам долазе пријатељи и ћерка на повратак.
- пòдводāч**, -а онај који намешта састанке љубавницима
  - Ти си озбиљан човек у тебе нико не сумља да си подводач.
- пòдводити**, -им несвр. уговарати, намештати, заказивати састанке
  - Подводити туђе дијете, не види пуну кућу своји усиђелица.
- пòдизање вāла**, скидање вала са очију после венчања
  - После венчања млади се подиже вал са лица, јер се сматра да уроци више нису опасни.
- пòдље**, -а ж. долазак родитеља и родбине пријатељима у посету на други дан свадбе
  - Кад пођу у подље мајка пријатељима и зету носи дарове.
- пòдљāри**, -а м. пл. старији рођаци, пријатељи, родитељи, који иду други дан свадбе код младе
  - Првешчари и подљари пођу заједно, али се испред младожењине куће раздвоје и подљари остану да нешто касније уиђу.
- позивāр**, -а м. онај који позива на свадбу
  - Позивар са чутуром иде од куће до куће и зове званице на свадбу.
- подрумција**, -е м. онај који води рачуна о пићу и печењу
  - Много је важно да је подрумција поуздан.
- пожаривање свèкрве**, обичај да се свекрви кај огњишта гаси ватра испод столице, док седи и у крилу држи снају
  - Зетови пожарују свекрву, изводећи разне шале.
- пòличāр**, -а м. момак у кући који је на реду за женидбу
  - Од кад је посто поличар, сашио ново одјело, пошо по саборима.
- пòличāрка**, -е ж. девојка која је на реду за удају
  - Сад ти послужијеш, сад си ти поличарка.
- пòлице**, -е у изр. бити на полици
  - Сад си ти на полици, сад ћемо тебе да удајемо.
- пòлупāмучњāк**, -а м. плтно од памука, конопље или лана
  - Све чаршаве је извезла од полупамучњака.
- по нагодби**, давање рука, спреме, по договору пријатеља
  - Даћеш оно што је по нагодби, иначе нећемо правити свадбу
- пòслуга**, -е ж. они који послужују госте на свадби
  - Од услуге много зависи како ће бити свадба.
- по старјеству**, прил. по старини, по годинама
  - Млада љуби укућане у руку по старијеству.

- погајник**, -а м онај који кришом анализира девојку и родитеље са којима треба да буде склоњено пријатељство
 – Погајник, кабејаги, дође неким послом у кућу и посматра девојку: како је, како иде, како послужује, је ли смерна.
- поштена** (о девојци) морална девица
 – Пре просидбе се распитивало да ли је девојка поштена.
- поштење**, -а (о девојци) девичанство
 – После прве брачне ноћи свекрова је одлазила у собу да провери младина поштење.
- праунучад**, -и зб. им. деца од унучади
 – Имам велико богатство: цуну кућу унучици, а и праунучади.
- првине**, -а ж. ил. први долазак младе са мужем и укућанима у посету родитељима
 – Кад одлазе у ирвине, пријатељи враћају заслужено даривање.
- првешче**, -а с. одлазак младих из младиног рода другог дана свадбе, у посету млади, младожењи и пријатељима.
 – Сутрадан идемо код пријатеља у првешче.
- првешчари**, -а м. пл. млади који долазе код младенаца из пријатеља
 – Са првешчарима иде само један старији човек који и предводи.
- претурити**, -им сврш. набројати, испунити
 – Ако девојка претури тријес година, сматра се старом.
- пречина**, -е ж. најближа родбина, крвно срдоство
 – На свадбу се позива прво кум и стари сват, па онда остала пречина.
- призетити**, -им сврш. довести зета у кућу да живи
 – Немам синова, ал ћу призетити неког доброг момка.
- прија**, -е ж. жена из младине родбине у односу на момкову родбину. и обратно
 – Доћерај се, биће у сватовима лијепи прија.
- пријатељ**, -а м. отац једног од брачних другова према оцу другог брачног друга
 – Ми смо крвни пријатељи, моја ћерка удата за његовог сина.
- пријатељ**, -а м. у изразу „ићи у пријатеље“, први поход удатој кћери
 – Први дан воде Раду, а други идемо у пријатеље.
- пријатељ**, -а м. љубавник
 – Није се удавала, али је стално имала пријатеља.
- пријатељи**, -а м. мужевљева родбина у односу према девојачкој родбини, и обрнуто
 – Наша ћсца су се сродила и ми се морамо поштовати ко пријатељи.
- пријатељић**, -а м. дем. и хип. од пријатељ
 – Биће како се договоримо, пријатељићу, мој.
- пријатељати се**, -ам се несвр. говорити један другом пријатељу и понанати се као пријатељ
 – Наши се родитељи пријатељали, док смо ми још деца били.
- пријатељевати**, -ујем несвр. пријатељевати, живети с неким у пријатељству, бити пријатељи

- Ми одавно пријатељевамо, моја баба била удата у Мијаиловиће.
- пријатељити се**, -им се сврш, бити пријатељи ступањем деце у брачне односе
  - Добра ми снаја, али волим што сам се са таквом кућом пријатељно.
- пријатељство**, -а с. љубавна веза
  - Пријатељство и сиротиња се не могу сакрити.
- пријатељски колач**, хлеб који пријатељи доносе једни другима, уз који се врши обред
  - Музика објављује ломљење пријатељског колача.
- пријатељско сродство**, оно које постаје брачном везом између породица
  - Нисмо ми само другови, но смо и у пријатељском сродству моја шћер удата за његовог сина.
- приказивање дарова**, приказивање пред сватовима шта је ко донео од гостију на дар младенцима
  - Кад изнесу купус онда ће бити приказивање дарова.
- прилика**, -е ж. (о удаји и женидби) одговарајућа особа за брачног друга
  - Ђевојка се удаје кад јој се укаже прилика.
- припуз**, -а м надимак за момка који дође на мираз
  - Од Миша припуза нема бољег мајстора у Булијама.
- пробирач**, -а м. (о удаји и женидби) онај који не може да нађе девојку за женидбу
  - Пробирач, пађе отирач. (пар. изрека)
- проводација**, -е м. посредник за склапање брака
  - Милоје Јанковић је познат проводација и гатар у Котражи.
- проводациница**, -ице ж. супруга проводације
  - И проводациница има користи од сочења
- проводацика**, -е ж. жена која се бави проводацилуком
  - Ако снаја буде добра, проводацика добија башчалук.
- проводацисање**, -а с. гл. им. од проводацисати
  - У Драгачеву је раније било много проводацисања, а данас све ређе.
- проводацисати**, -ишем несвр. сочити, препоручивати, упознавати момка и девојку ради склапања брака
  - Севап је проводацисати.
- продавање руа**, давање новца за рухо
  - Обичај је да дете, обично мушко, седне на кола са руом и не може да се крене док дете не прода руо.
- продавање младе**, обичај да девер да брату новац пре него што му преда младу
  - Продавање младе и данас је интересантан церемонијал у Драгачеву.
- просачки**, -а, -о који се односи на просце
  - Ово су просачки коњи утабали.
- просидба**, -с ж. в. прошевина
  - У неђељу идемо на просидбу.
- просидбени**, -а, -о који се односи на просидбу

- У Драгачеву су веома богати просидбени обичаји.
- прђсиоц**, -а м. онај који иде да проси девојку
  - На брвнима има забиљжено тринес просиоца.
- прђсити**, -им несвр. (девојку) тражити пристанак за брачну заједницу
  - Ишли неђе изнад Ивањице да траже да просе ђевојку.
- прђчевље**, -а с. (о свадби) место где се ложи ватра насред куће
  - Свекрова седне крај прочевља и узме младу у крило, а зетови сипају воду испод столице, као обрукала се свекрова.
- прошђник**, -а м. момак који је испросио девојку
  - Прошеник смије да иде ђевојци код оваца.
- прошђница**, -е ж. испрошена девојка
  - Шта ћеш на сабору, ти си прошеница.
- прошђње**, -а с. гл. им. од просити
  - У неђељу Мири обављамо прошење.
- прошевина**, -е ж. прошење церемонијал који се обавља приликом прошења девојке
  - Објављена је прошевина, они се узимају.
- прђстђн**, -а мн. прстени и прстенови, м. предмет (најчешће од драгоценог материјала) који има облик котура, симбол брака или украс
- прђстђн**, -а у изр. девојка под прстеном - девојка која је верена, заручена
- прђстђнак**, -нка м. дем. и хип. од прђстен
  - Погледом је миловала милов прђстђнак.
- прђстђновање**, -а гл. им. од прђстђновати
  - За Васкрс ће ми Мицу прђстђновати.
- прђстђновати**, -ујем сврш. и несврш. дати девојци прђстен у знак веридбе
  - Испросили и прђстђновали Гину, а она сутрадан побегла за другог.
- прђстђнчац**, -нчца м. дем. од прђстен
  - Каки ми је лијеп прђстђнчац.
- прђстење**, -а зб. им. од прђстен
  - Колко ли се пута удавала, пуна јој рука прђстења!
- прђија**, -е ж. мираз, имовина коју девојка доноси приликом удаје у нови дом, личне ствари
  - Узми своју прђију и иди оклен си дошла.
- пуцање ис пушке**, обичај који се упражњава приликом извођења младе
  - Пуцање ис пушке огласило је извођење младе.
- рабација**, -е м. превозник робе волујским колима и воловима
  - Узима се рабација који има најбоље волове да догна руво.
- рабацијска кола**, дрвена кола која вуку волови
  - За Марину спрђму требају двоја рабациска кола.
- рађвна**, (о девојци), вредна рукорађна, добра домаћица
  - Слободно је узимате, ако личи на мајку, биће рађвна.
- рађница**, -е ж. вредна жена, кућевница
  - Мајка јој је велика рађница, не може и она да не ваља.

- ради свијета**, ради угледа, образа
 – Оженио би се ја с њом јако је распуштеница, али не могу ради свијета.
- раџањ**, -а м. дрво, шиљк на коме се пече бравче
 – На свадби све печени јагањци на ражњу.
- разрушити се**, -им се сврш, скинути црнину која се носи из жалости
 – Неће да прави свадбу док се не разруше за оцом.
- развести се**, сврш. законски раскинути брак
 – Нису се још ни развели, а она отишла за другога.
- распуштеник**, -а м. онај који се развео из брака
 – Много заостала ђевојка, али удаће се за неког распуштеника.
- распуштеница**, -е ж. удата и разведена жена
 – Ковиљка била распуштеница кад се удала за Рељу момка, али била лијепа.
- регистрација**, -е ж. грађанско венчање
 – Сад ће само да се региструју па ће после да праве свадбу.
- ред кићења** (о свадби), редослед кићења сватова на свадби
 – Прво се ките млада, младожења и ђевер са белим цветовима, онда кум и стари сват па остали сватови.
- рекла**, -е ж. блуза
 – Шијем нову реклу за свадбу.
- рецка**, -е (о удаји) обичај да се у брвна куће рецком забележи кад је ко долазио да пита за девојку
 – Неће Нада још да се уда, само оће да дода још једну рецку.
- рецнути**, -мем. сврш. забележити рецком у брвна просиоце
 – Диго главу, али и њега ћу рецнути.
- рецкање у брвна**, бележење броја просилаца
 – Уживала је да рецка просиоце у брвна.
- род**, -а м. дом и породица у којој је рођена невеста
 – О Аранђеловдану идем у род на славу.
- родбина**, -е ж. они који су у крвном сродству
 – Родбину ћемо позвати са чутуром, а остале можемо и позивницама.
- рођаци**, -а деца од ујака, тетке у односу једни према другима
 – Немам рођеног брата па ће ми рођак бити ђевер.
- рођо**, -а м. хип. за рођака
 – Мој рођо ми је десна рука.
- рубити**, -им несврш. превити, подрубљивати, прсвити, овичавати.
 – Морам да рубим све дарове што сам покроила
- рубача**, -е ж. кошуља
 – Свекрви сам спремила рубачу, извезену на прсима.
- рубац**, ф-бца м. цепна марамица
 – За бошчалук се и рубац спремо.
- рубље**, -а с. зб. им. заједнички назив за платнене предмете за личну и кућну употребу

- Кад переш, одвој бјело од бојаног рубља.
- руво**, -а с. девојачка спрема
  - На неколико дана пред свадбу ћера се ђевојачко руво.
- рукорадна**, -ан. о. она која је вредна, лепо и квалитетно ради ручне радове
  - Вреднос ђевојке се ценила колико је рукорадна.
- рукотворина**, -е ж. оно што је у домаћој радиности израђено руком, без машина
  - Помоли се у кућу па ћеш виђети кака је, пуна кућа њени рукотворина.
- руменило**, а с. 1. црвена, румена боја на лицу
  - 2. црвено козметичко средство или разне црвене хартице.
  - Руменило је издаде да јој се свиђам.
  - О веридби се доносило и руменило за младу.руменити се, -им се несврш. 1. имати румену боју,
- руменити се**, -им се несврш. 1. имати румену боју, 2. мазати се руменилом по лицу, улешавати се
  - Лијепа, румени се ко јабука.
  - Много си блиједа, мало се нарумени.
- ручни ђевер**, ђевер који прима младу од брата (венчани ђевер)
  - Ручног ђевера сам звала Браца.
- ручак**, -чка ж. (о свадби) свечани обред сватова и свадбара
  - О ручку кад се изнесе купус на собру, изводи се млада.
- ручни рад** (о спреми девојачкој) - све ручне радове сам Мили припремила, још само да припремим меке ствари
- рушан**, -а, -о онај који носи црнину у знак жалости
  - Варује се да ручне особе иду на свадбу.
- сабор**, -а м. скуп са музиком и игром па неки црквени празник
  - На саборима се упознавали и завољсавали момци и ђевојке.
- саборисати**, -ишем, несвр. ићи по саборима, проводити се
  - Мало сам саборисала, одма сам се удала.
- саборка**, -е ж. девојка која је пошла по сабору
  - Откад је постала саборка, само се понавља.
- саборски**, -а, -о онај који припада сабору
  - Ово ми је црквено и саборско одијело.
- саборуша**, -е ж. девојка која иде на све саборе
  - Ја је рачунам за дијете, а она саборуша.
- сандук**, -ам, дрвени ковчег у коме се чувају девојачке ствари, рухо
  - Моја баба још чува сандук у коме је доњела руво.
- свадба**, -с ж. весеље поводом ступања у брак, прослава венчања, склапања брака
  - У Драгачеву се такмиче ко ће бољу и већу свадбу да направи.
- свадба женска**, свадба у девојачком дому
  - Никад није женска ко мушка свадба.

- сва̀дба кр̀вава**, свадба због које је дошло до трагедије
 – Виторовићу девојка одрече, врати прстен, а он направи крваву свадбу.
- сва̀дба му̀шка**, свадба у младожењином дому
 – Мушка свадба је веселија, доводи се чељаде у кућу.
- сва̀дба̀р**, -а м. онај који долази на женску свадбу
 – На свадби се много више уважавају сватови од свадбара.
- сва̀дба̀рац**, -арца м. земљани лонац за кување купуса
 – Треба ми два свадбарца за кување купуса.
- сва̀дба̀рити**, -им. несвр. свадбовати, уживати на свадби
 – Ласно је свадбарити, по треба дарове припремити.
- сва̀дба̀рица**, -е ж. жена која иде на женску свадбу
 – Би ли кака добра свадбарница?
- сва̀дбарске пѐсме**, песме које се певају на свадби и уочи свадбе
 – У Драгачеву има много лијепих свадбарских пјесама.
- сва̀дбарски к̀пус**, купус који посебно кувари кувају на свадби, уз купус се одвијају многи свадбени обреди
 – Уз свадбарски купус се дарује млада.
- сва̀ја**, -е ж. хип. од свастика
 – Благо мене, ево мене сваје!
- сва̀к**, -а м. сестрин муж
 – Поштујем свака ко брата.
- сва̀стика**, -е ж. женина, супругина сестра
 – Немам шурака, али има три свастики.
- сва̀стић**, -а м. син од свастики
 – Имамо свадбу, жени ми се свастич.
- сва̀стичина**, -е ж. кћи од свастики
 – Сватове ће, по пречини, да кити моја свастичина.
- сва̀рити**, -им сврш. (о јелу) скувати
 Прије но што се уда девојка је морала знати да свари, макар пасуљ и купус.
- сва̀т**, -а м. онај који иде по девојку, који је на мушкој свадби
 – Морамо изаћи на пут да видимо Слаћинс сватове.
- сва̀товске пѐсме**, песме које певају сватови
 – Многе лијепе сватовске песме су заборављене.
- сва̀кар**, -а м. мужевљев отац
 – Кад да пристанак за удају, девојка прво пољуби оца у руку па онда будућег свекра.
- сва̀крова**, -е ж. мужевљева мајка
 – Свекрова не иде по младу, она снају дочекује у кући.
- сва̀крвица**, -е ж. дем. и хип. од свекрова
 – Боља ми свекрвица од мајке.
- сва̀кровѐтина**, -е ж. пеј. од свекрва
 – Да пије оне свекрветине, лијепо би се слагали.

- свештеник**, -а м. општи назив за црквена лица која су са чином рукоположења
 – По броју свештеника на венчању ценило се колико су младенци угледни и богати.
- свештеништво**, -а с. свештенство
 – У Драгачеву нема значајни обреда без свештеништва.
- свирала**, -е ж. једноделни дувачки инструменат од дрвета
 – Некада се свадба уз свиралу обављала.
- свођење младе**, одвођење младе у ложницу на прву брачну ноћ
 – Свођење младе обавља свекрва, јетрова или заова, за младенце се припреми окади кревет,
- својати се**, -ам се не свр. уважавати некога као својту, као род
 – Ми се својатамо као најрођенији.
- својта**, -е ж. род, по крвној линији
 – Упознали се и почели да разговарају, а нису знали да су својте.
- својтлук**, -а м. родбина, својте
 – Немој да прескочиш неког од својтлука, замерили би се до гроба.
- својтљив**, -а -о онај који призива рођаке, поссеђује их, поштује родбину
 – Ана је много својтљива, за свакога нађе времена.
- седање на врећу**, обичај везан за свадбу и младу
 – Када стигне у младожењин дом, обичај је да млада седне на врећу где се налази неколко крушака и јабука. Како седне брзо устаје да би се лако породила и родила толико деце колико има у врећи плодова.
- сестра**, -е (рођена) сестра од истог оца и мајке
 – Имам двије рођене и двије сестре од стрица.
- сестра од стрица**, стричева кћерка
 – Барјак ће китити сестра од стрица.
- сестрић**, -а м. син од сестре
 – Бићу стари сват, жени ми се сестрић.
- сестричина**, -еж. сестрина кћи
 – Имам двије сестричине од сестре.
- сингерица**, -еж. врста машине за шивење
 – Покварили просидбу због сингерице.
- сипање воде у њедра**, да би млада имала млека за пород
 – На првој води кум сила млади три пута у њедра воде да би имала млека за децу.
- сито**, -а с. (бацање сита на кров куће) обичај на свадби
 – Обичај је да млада баци сито на кров новог дома. Сито треба да се задржи да би се млада задржала.
- скудити**, -им сврш. одговарати, опањкавати момка или девојку
 – Журило се са свадбом, плашећи се да ко не скуди девојку.
- скидање младовања**, скидање симбола младе (вала и венца)
 – После другог дана свадбе млади помажу младожења или заове и јетрова да скине младовање.
- скутача**, -е ж. бела сукнена хаљина са дугим скутовима и рукавима
 – Ако је ладно, млада је облачила скутачу.

- слатка**, -е ж. грејана, кувана ракија
– Нема свадбе без слатке.
- сѡбра**, -е ж. софра, постављен сто са храном
– Како су дошли просиоци поседаше за собру.
- сочѣње**, -ас. гл. им. од сочити
– За добро сочење добијо се бошчалук.
- сѡчити**, -им песвр. препоручити момка или девојку за брак
– Соче ми пеку миражинку, ал ми се не допада.
- спрѣма**, -е ж. памештј и тканице које девојка доноси из рода
– Има спрему за три ђевојке.
- срѣбрена свадба**, прослава двадесетпетогодишњице брака
– Чини ми се јуче се узесмо, а већ дође сребрена свадба.
- срѣзати**, -жем сврш. скројити и сашити рубље
– Морам позвати мобу да срежемо кошуље.
- сродство**, -а с. крвна, пријатељска или духовна повезаност два бића
– Немој је ништа гледати, ви сте у сродству.
- сродство по млијѣку**, сродство због дојења исте мајке
– Комшије смо а и у сродству по млијеку.
- станѡвни камен**, камен који се не помера
– Млого се водило рачуна да се не украде нешто млади и стави под становни камен, или закопа у незнани гроб, тако се учини да млада нема порода.
- старѣ сват**, момков ујак, сведок, кум на венчању
– Старом свату се спрема бошчалук.
- стрико**, -а м. хип. од стрица
– Волим стрика ко да ми је рођени свекар.
- стрина**, -е ж. стричева жена
– Поред рођене свекрове, имам још једну, мужевљевоу стрину.
- стриц**, -а м. очев или свекров брат
– Стриц је старешина куће.
- стричевина**, -е ж. нешто што припада стрицу
– Ја живим на стричевини.
- суђеник**, -а м. момак који је девојци одређен за младожењу
– Још се није појавио мој суђеник.
- суђеница**, -е ж. девојка која је одређена да му буде супруга
– Облијећи, облијећи, али она је моја суђеница.
- тајо**, -а м. хип. од тата
– Свекра сам звала тајо.
- талир**, -а м. сребрни аустријски новац
– Удаваче су носиле око врата ниску талира.
- тѣта**, -е ж. хип. од тетка
- тетка**, -е ж. очева или мајчина сестра
– Тетку волим ко мајку.

- тробојка**, -е ж. танка трака у три боје (црвена, бела и плава)
 – Цвијет од сватовске артије везују тробојком за рузмарин.
- ћаге**, -и м. пл. хартије, пашири, документа
 – Припреми ћаге и ајмоте право код матичара.
- ћаса**, -е ж. земљана посуда, земљана чинија
 – Купус се служи само из ћаса.
- ћерати**, -ам (о спреми) одвести, претерати девојачку спрему младожењиној кући
 – Долази у пећељу да ћерају руво.
- ћилим**, -а м. украсни покривач и простирка од вуне, са шарама
 – По ћилимима се цени колико је ћевојка спремљена
- угријати**, -јем. свр. скувати (ракију)
 – Ко је мајстор да угрије ракију.
- удавача**, -е ж. девојка која је за удају
 – На Миру пала кутлача, сада је она удавача.
- уговорена крађа**, одвођење девојке без свадбе по договору пријатеља
 – То је уговорена крађа, пеће људи да се троше.
- удовац**, -овца м. онај коме је умрла супруга.
 – Много више има удовица, но удоваца.
- удовица**, -е жена којој је умро муж
 – Ако немош са ћевојком, ожени се удовоциом.
- уздарје**, -а с. даривање младе од оних које је она даривала
 – Каки дар, тако и уздарје.
- узети паре**, обећати се, обручити се, прихватити понуду за удају
 – Узела паре, уговорили свадбу и онда побегла за другог.
- ујагмити**, -им сврш. уграбити, узети нешто вредно
 – Како ујагми неку ћевојку.
- ујак**, -а м. мајчин брат
 – Ујак ми је домаћин на свадби.
- ујна**, -е ж. ујакова супруга
 – Ујна, па да не донесе торту.
- ујчевина**, -е ж. мајчин род
 – Кад се бира момак, увијек се гледа ко му је ујчевина.
- ушук**, -а м. син од сина или кћери
 – Добио сам ушука, ако да бог добићу и праушука.
- ушуче**, -ета с. дете од сина или кћери
 – Нема веће радости но добити ушуче.
- уплетници**, -ка пл. конци којима се учвршћују плетенице
 – Вежи јој црвене уплетнике да је не урекну.
- урокљиве очи**, зле очи, очи чији поглед изазива несрећу код онога кога погледају
 – До младе се ставља црвени кончић, глогова гранчица, ради урокљиви очију.

- урочица**, -е ж. трава која се користи против урока
 – Уочи свадбе млада се окупа у води у коју се ставља трава урочица.
- усинак**, -нка м. онај који је усвојен за сина
 – Стриц није имо ђеце, ја сам му усинак.
- усинити**, -им сврш. законски прогласити некога за сина
 – Усинићу неког доброг, сиромашног дечака и сво имање му преписати.
- усиђелац**, -лца м. заостао момак, нежења
 – Бирај, бирај, остаћеш усиђелац.
- усиђелица**, -е ж. старија девојка која се није удавала
 – Назови се да си се удала, само да не бидеш за укор да си усиђелица.
- фѐрмен**, -а м. део одеће који се носи преко антерије
 – За венчање сам шио нови фермен и антерију.
- фијáкер**, -а м. луксузна коњска кола за превоз путника
 – Кад су ме довели у Булије, возио ме Борисав Јовановић у фијакеру.
- фиксовати**, -јем несвр. мазати обућу фиксом, ималином
 – Кад је дошло да ме проси, нафиксо опанке да се огледнеш.
- хаљине**, ж. пл. девојачко одело
 – Кад девојка постане поличарка, купују јој се љепше хаљине.
- хаљинке**, -и постелјни прекривачи и рубље
 – Изаткала сам ћери све хаљинке.
- цѐла вода**, вода која се налази у неначетом суду
 – Дај ми непачету, целу воду из буџе да замијесим колач.
- црнина**, -е ж. црно одело које се носи у знак жалости
 – У црнини се не иде на весеље.
- чѐза**, -е ж лака коњска кола са два точка
 – Богатији момци су довозили девојку чезом.
- чаша мо̀литвена**, чаша из које младенци пију вино на венчању
- чѐло со̀фре**, врх софре, горњи крај
 – Младенци седе чело софре.
- чи́бук**, -а м. слаткиш од бонбона у виду штапића
 – Обично су момци на сабору куповали ђевојкама чибукџе.
- чу̀вати се од сунца**, (о удавачи) штитити лице од сунца да не поцрни
 – Не смије удавача на копање, мора да се чува од сунца.
- чу̀тура**, -е ж. дрвена посуда, пљоснатог облика, у којој се носи ракија
 – Момков отац доноси на прошење чутуру са ракијом из које паздравља будућем пријатељу.
- цáрање ватре**, свадбени обичај
 – Кад млада уђе у пови дом, машицама цара ватру и баца је у правцу свекрове која седи на столочици, да би била жестока ко ватра.

- шареница**, -е ж. поњава, покривка, тканица
 – Изаткала две - три шаренице и оће да се уда.
- шајкача**, -е српска капа
 – Сељаци су се разликовали од варошана по шајкачама.
- шарено ко̀ло**, свадбено коло у коме се момак и девојка раздвајају са неколико играча
 – При крају сватовског весеља сватови играју шарено коло.
- шенични**, -а, -о пшенични
 – На прилог се доноси и шенични колач.
- шива̀ћа машина**, ж. машина за шивење
 – Богатије девојке су доносиле и шиваћу машину.
- шкриња**, -е ж. сандук у коме се чува девојачко рухо (сирема)
 – Док сам била још девојчица, мајка је почела да ми пуни шкрињу.
- шљивовица**, -с ж. мека ракија, ракија која није много јака, она се обично греје
 – Шљивовица се обично греје.
- штрументи**, -ената пл. трубачи
 – Била бијесна свадба, свирали штрументи.
- шурак**, -а м. женин брат
- шурковић**, -а м. шураков син
- шурковичина**, -е шуракова кћи
- шурњаја**, -е шуракова жсна
 – Што имам шурњају, оженио ми се шурак!
- шћер**, -и ж. кћи
 – Правим свадбу, удајем шћер.

НАПОМЕНЕ

1. Гроздана Комадинић, „Ткачка лексика горњег Драгачева“, Зборник радова Народног музеја, XVI, Чачак, 1986, стр. 243—272.

2. Невеста, по доласку у кућу свог изабраника, његовој најближој родбини „надева“ имена од миља — у Драгачеву се каже „презимена“. Нека од њих забележио је (а није публикувао) Радован М. Маринковић, књижевник из Чачка: Браца, Бралица, Брастоје, Бралинка, Бака, Бакица, Бакичица, Божур, Божуринка, Бујинка, Бећар, Бећарка, Вуница, Гледна, Глединка, Грабанка, Гајтанка, Добринка, Дикан, Дикицлија, Делија, Делица, Делибраца, Делибратић, Добрица, Добромоје, Бешо, Бешца, Бешинка, Бул, Булинка, Бурћевка, Бинђува, Бевермиље, Јагода, Јетровица, Јагодинка, Јагодица, Каравиље, Кадивка, Кумица, Кумић, Кадивица, Кадива, Лепотанка, Лепотинка, Лепоје, Лелава, Лика, Лила, Ликица, Лане Љубованка, Маја, Мајица, Мајчица, Микица, Милоцвећа, Милика, Милосница, Милосанка, Микоје, Микић, Микица, Нана, Наница, Нина, Ника, Сеја, Секца, Сејица, Сејичић, Сејо, Сајо, Раница, Рајска душица, Ружица, Радосница, Тајо, Тајица, Течо, Тајинка, Трњица, Чиле... Ових „презимена“ знатно је више, али — то је посебна тема.

3. Девојачко коло млада-невеста игра по завршетку венчања, у црквеној порти, али и пре ручка у ђувегијином дворишту. Наравно, на свадбама се играју и друга кола: „ретко“, „повозито“, „шетња“, „у шест корака“, „у скок“, „враћанка“, „чачак“, „чачанка“, „распет“, „кукуњез“, „свилен конац“, „драгачевско“, „старовлашко“, „ужичко“, „моравац“, „качерац“, „суљавац“, „суљавица“, „тројанац“, „заврзлама“, „Мишово“, „Радојкино“, „Жикино“, „гласничко“, „јеличко“, „бећарско“, „ужичко“, „моравско“, „петровско“, „трескавац“, „трускавац“, „оро“, „дикино“, „ситнеж“, „ситно“, „стара Влајина“ и нека друга, а када свадба поодмакне, онда и нека посебна: „Краљице Марије“, „официрско“, „учитељско“, „удовичко“, „Краљице Наталије“, „радикалско“, „напредњачко“ (податак добијен од Радована М. Маринковића, књижевника из Чачка).

LEXIQUE DE DRAGAČEVO RELATIF AUX NOCES

Le but que l'auteur du présent texte s'est proposé a été d'enregistrer et d'expliquer le lexique relatif aux noces, que l'on emploie dans le Dragačevo, région où la tradition du culte des noces, en tant que synonyme du bonheur à assurer au mariage, est très développée. En témoignent les rites solennels et toutes sortes de coutumes qui accompagnent la cérémonie de mariage. Il en a résulté un lexique original, unique dans son genre, contenant des lexies qui sont employées depuis la première rencontre des futurs époux jusqu'au saint sacrement de mariage. Les lexies sont expliquées et complétées par des déclarations authentiques de nombreux habitants de la région de Dragačevo, faites dans le dialecte de la région, si bien qu'elles constituent de riches matériaux ethnographiques.

Le lexique relatif aux noces appartient, dans la région de Dragačevo, au lexique slave, tout en contenant un nombre insignifiant de mots étrangers, en particulier ceux qui sont empruntés au turc.

Dans ce lexique de Dragačevo se reflètent la spiritualité de cette population, ses conceptions, ses croyances, ses préjugés.